

Illustreret Tidende.

Nr. 40.]

Udkommer hver Søndag.

Kjøbenhavn den 1. Juli 1860.

2 Rdlr. Qvartalet.

[1te Bind.

Indhold.

Johan Henrik Thomaner. — Ugens Potent. — Fra den italienske Krig, Digte af P. S. Røogaard. — Meddelelser af blandt Andet. — De danske Kongers Draager paa Rosenborg. — Veiren paa Bonary Hede og Færnemødet i Baden. — Circus Rem. — Dierport af Johannes.

Johan Henrik Thomaner.

„Och allt hvad anda halver lofve Herran, så konsten som naturen. Konsten är natur fullt ut så mycket som naturen, ej mindre Skaparns verk, ej mindre verklig.“ *)

Kornetten Albrecht Pijariki, som var indvandret i Sverig fra Polen, giftede sig 1690 med Christina Martin fra Viborg i Finland. Han var af polsk Adel og havde i sit Skjold en Stork med en Snog i Næbet: en indbildelig Opfordring til at udbrutte af det Dudes Ungel. Sønnen, Albrecht Johan P., var Opfyndmand ved det kongelige Admiraltet og giftede sig 1720 med Elisabeth Kääf fra Kalmar. De havde Sønnen Johan P., „sjomilitie commissarius“, som i sit første Ægteskab med Brita Sara Frumerie havde Sønnen Albrecht Johan Pijariki, født i Karlskrona 1760. Han præsteviedes allerede 1785, men fik aldrig Sognekalb: som Hjælpepræst vedblev han i svog- forgetyve Aar at vandre fra det ene Sted i Stiftet til det andet, og døde i Håslø Præstegaard 1832. Hans Grund- sætning var: „Alla nyheter till förändring både i kyrkan och staten skall man betrakta som ganska farliga“. — I Raad- sensaaret efter Provsten Thomas Thomæus i Hjeltinge, som døde 1795, var han Hjælpepræst i det nævnte Sogn, der ligger i Nærheden af Christiansstad, og giftede sig som saadan med den afdøde Provsts Datter, der ikke alene var en Sø- ster til den fortjente folkelige Kirkehistoriker, Præsten Öbran Jakob Thomæus, men tilhørte en Slægt, der ligesiden 1661 har givet Skaane en Mængde dygtige og agtede, tildeels vi- denskabelig dannede, Præster og Provster. Af dette Ægte- skab blev

Johan Henrik Thomaner

født i Hjeltinge den 16de Juni 1798. Hans Faders Navn havde ham altfor fremmed en Klang; derfor bortlagde han det og dannede sig et nyt Navn efter sin Modreneslægt. Hans Fader efterlod ham Intet; ikke engang Faderens Navn tog han i Aar; „men desuagtet blev han dog ikke ganske uden Fædrearsv“: han arvede sin Faders stærke og levende Selv- stændighedsfølelse. — I Aar fra Moderen tog han den From- hed, som tilhørte hendes Slægt, men det dybeste Indtryk i denne Retning modtog hans barnlige Hjerte af Mormoderen. Paa hendes Bord laa den hellige Skrift tilligemed Bælters Postil. I disse Bøger læste hun flittig med Datter sønnen, og af dem modtog han sin første Theologi, hvilken han aldrig siden har sluppet; hans barnlige Læber øvede hun i Bøn til Herren, og hun lærte ham at bede ikke med Læberne alene.

1806 blev han sat i Karlshamn Latinsskole, og han kom her i Huset hos en Engellmand, af hvem han lærte Engell paa samme Viis, som han i sin Barndom havde lært Svensk. Deraf har man villet udlede, hvad man har kaldt „engelsk valförvandskap“ hos ham. 1812 blev han Student ved Lunds Universitet, men allerede forinden havde den fjortenaarige

Dreng baade skrevet Prædikener til sin Mormoders Glæde og Comedier til hendes Sorg. Ligeledes havde han til Tids- fordriv skrevet latinste Vers, og det var et Sammendrag af Verdenshistorien, som han ikkæde denne Form.

Hans Fattigdom tillod ham kun at opholde sig eet Aar ved Lunds Højskole; derpaa maatte han søge Højskoleplads; men saamegen Tillid havde han vundet under sit Aarsophold i Lund, at der 1815 betroedes ham en Plads som Collega ved den samme Skole, fra hvilken han tre Aar tidligere var udgaaet. Herfra vendte han 1817 tilbage til Lund, men endnu tænkte han ikke, som ellers svensk Skik er, paa Magistergraden. Dog arbejdede han med en overordentlig Fliid og med en ualmindelig Ansæelse baade hos Lærere og Studenter; ja Pro- fessor Hylander standsede engang i et Foredrag, da Tho- maner traadte ind, og sagde, at nu maatte han indrette sit Foredrag en Smule anderledes, eftersom han havde faaet en lærer Tilhører. Intet var ham for svært eller for tungt; om det saa var Spinoza, havde han ham tilsaans fra det akade- miske Bibliothek, til ikke ringe Overrættelse for Bibliotheks- personalet. „Det turde være langt lettere at øve sig,“ siger hans Biograph (P. G. Ahnfelt?), „hvad han ikke læste, end hvad han læste, i de ni Aar han var Student; og Wiesel- aren maa om trent mene det samme, naar han udbrøder:

„Hvilka Snillen, från Plato till Nordens Vala, från Shake- speare till Diderot, ha ej biktat om Geniets högsta aningar inför den sjeltänkande mannen!“

1821 blev han præsteviedt som Prædikant ved Karlshamn Castle, og i denne Stilling fortsatte han med Fliid og An- strengelse saavel sine æsthetiske som sine theologiske Studier, skjøndt han samtidig var Privatlærer i et Par Huse. Fra denne Tid hidrører en anonym theologisk-kritisk Afhandling, som gjorde særdeles megen Opsigt i den lærde Verden ved den videnskabelige og aandrige Dygtighed, hvormed den hævede det ortodogxe Standpunkt imod en allerede dengang anseet rationalistisk Middelmaadighed. Kritikeren havde dog saa godt vidst at skjule sig, at endnu, efter en Menneskealderes Forsløb, er det kun ganske faa, som kjende eller ane Forfatteren, hvor- for vi heller ikke her skulle navngive Skriften. Samtidig (1825) begyndte han sine Oversættelser af Shakespeares De muntre Koner i Windfor; Som I behage; Hvad I vil; An- tonius og Kleopatra; Kong Richard den Anden, der gavede ham et meget stort Navn som Oversætter, hvilket han befæstede ved forskellige andre Oversættelser fra heel forskellige Sprog, saa- ledes: „Om det fulkomliga Goda“ (fra Sammeltydften, 1825), Aristophanes' Skerne (1826), Byrons Manfred (1826), Bru- dentius' latinste Digte (1828), Voltaires Brutus (1830) samt

Johan Henrik Thomaner,
Bisop over Lunds Stift, Dr. theol., C. af N., C. af D. pp.

*) Af Thomaners: „Tal vid Kyrkohörsden Assai Lindblads inställelse i embetet i Öfveds kyrka 1829.“